

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

11 ינואר 2015

תמ"ש 37893-02-13

לפני השופט שלמה אלבז

התובע ד'
ע"י ב"כ עוה"ד מאיר הגר

נגד

הנתבעת ח'
ע"י ב"כ עוה"ד לאה קליין - אליאב

בעניין הקטינה א', ילידת 1998

פסק דין

זוהי תובענה להפחתה במחצית ולאחר מכן לביטול מלא של חיוב מזונות בת, שהינה כיום כבת, בטענה שהינה מתנכרת אל אביה ומסרבת באופן עקבי לכל קשר עמו.

כבר עתה אציין שמעורבות ביהמ"ש בבקשת האב לסייע בחידוש הקשר עם בתו החלה לפני פתיחת ההליך בתיק זה, אך לשווא.

1. האב והאם היו נשואים עד סוף שנת 2012 ומנישואיהם נולדו להם 8 ילדים, שניים מתוכם עודם קטינים, הבת, אשר במזונותיה עוסקת תובענה זו ובן נוסף.

2. עוד בכתב ההגנה שהגיש, במענה לתביעת המזונות שהגישה נגדו האם (...), טען האב שהאם מסיתה את הבנות ומערבת אותן בקשיי הזוגיות.

3. בהחלטה מיום 27.11.11, בתיק המשמורת, נתבקשה העו"ס לסדרי דין להגיש תסקיר בו תתמקד בטענות ביחס להסתת הילדים.

4. בתסקירה מיום 28.5.12, הביעה העו"ס לסדרי דין התרשמותה מכך שהאם שיתפה את הילדים במאבקה, תוך שהיא משתמשת בהם במאבק. האם ראתה את האב כמסוכן, הצליחה לטעת בלב הבנות את התובנה שהוא מסוכן גם עבורן ועודדה אותן להימנע מקשר עמו.
5. בדיון מיום 28.6.12 טען האב שהבת אינה מוכנה לראותו, בשל הסתה מצד האם. הועלתה אפשרות שהבת תעבור תהליך טיפולי והאב תמך בכך.
6. בפסה"ד המשלים למשמורת, שניתן בתום אותו דיון, הפניתי את הקטינה ואת ההורים ליחידת הסיוע (להלן: "יח"ס") על מנת שתמליץ על דרך טיפול שתאפשר חידוש הקשר בינה לבין האב.
7. האב טען שהאם לא עשתה דבר בעניין זה ועל כן פנה מיוזמתו ליח"ס. לדבריו, לאחר שנקבעה פגישה, טענה האם שהיא זקוקה לייעוץ כיצד לפעול מחוץ ליח"ס וכחודש לאחר מכן הודיעה שברצונה לטפל בעניין באמצעות מחלקת הרווחה.
8. על כך השיבה האם שבשיחה טלפונית עם יח"ס הובהר לה שבאפשרותה להיעזר בלשכת הרווחה ולא דווקא בהם ועל כן הודיעה ליח"ס שהיא מעדיפה לפנות ללשכת הרווחה, שם כבר פתחה תיק.
9. האב טען שבפנותו מיוזמתו למחלקת הרווחה, נמסר לו שלא נעשתה אליהם פניה מצד האם. בעקבות פניית האב פנו ממחלקת הרווחה אל האם אולם האם הודיעה שהיא חוזרת ליח"ס.
10. האם טענה שהאב הוזמן ללשכת הרווחה, מספר פעמים ואף השתתף שם בפגישות. לדבריה עו"ס מחליפה, שנכנסה לתפקיד בלשכת הרווחה, הציעה לה לטפל בעניין דווקא ביח"ס ועל כן היא יצרה קשר עם יח"ס ואכן התקיימה פגישה בעניין.
11. על כך השיב האב שלאחר שנקבעה פגישה נוספת ביח"ס, הוא הגיע לפגישה והתברר לו שהאם דחתה את הפגישה ברגע האחרון.

12. האם השיבה שהפגישה ביח"ס נקבעה לה לבדה ולא דובר על פגישה משותפת. לטענתה, האב ביקש להופיע לפגישה לאחר האם ועל כן לא נגרם לו כל מפח נפש מביטול אותה פגישה.
13. האב טען שלאחר מכן ובכל פעם שהתקיים דיון, שבה האם והציעה שהבת תיפגש עם האב ביח"ס ובכל פעם הצליחה "להרוויח עוד זמן", תוך שהיא מכשילה כל ניסיון לחידוש הקשר בינו לבין בתו.
14. ביום 16.12.12 עדכנה עו"ס יח"ס כי התקיים מפגש בין כל אחד מההורים עם פסיכולוגית היחידה. בתום הפגישה סוכם עם האם כי תשאל את הקטינה אם היא מסכימה להיפגש ביח"ס. עוד נתבקשה האם לשוחח עם הבנות האחרות ולברר עמן אם תסכמנה לשוחח טלפונית עם עו"ס יח"ס.
15. בעקבות פגישה זו דיווחה האם שהקטינה אינה מוכנה להיפגש ביח"ס. לדבריה, הבנות האחרות אינן מסכימות אף לשוחח עם עו"ס יח"ס בטלפון.
- במצב דברים זה הודיעה יח"ס שאין באפשרותה להציע דרך טיפול שתאפשר חידוש הקשר עם האב.
16. עוד קודם לכן, ביום 28.6.12, הושגה בין האב לבין האם הסכמה, שקיבלה תוקף של פס"ד, לפיה חויב האב לשלם למזונות הבת סך 2,000 ₪ ולמזונות הבן סך 2,000 ₪ לחודש, כל זאת בתוספת מחצית מההוצאות הרפואיות של שני הילדים.
17. בתובענה זו, שהוגשה כחודשיים לאחר שיח"ס הודיעה שאין באפשרותה להמליץ על גורם טיפולי, טען האב שהתנכרות הקטינה נמשכת ברציפות מזה 4 שנים, מאז פרוץ הסכסוך בין ההורים. לטענתו, הבת מסרבת לכל קשר עמו, זאת על לא עוול בכפיו ובעקבות הסתת האם.
18. האב טען שעקב גילה של הבת, החיוב במזונותיה הוא מדין צדקה וכי אין כל הצדקה להתנהגותה. לדבריו, נוכח הניסיונות האינסופיים שעשה,

במהלך 3 השנים האחרונות, אין מנוס מלהחליט על ביטול חיוב המזונות, עד לחידוש הקשר עמו.

19. בכתב ההגנה שהגישה טענה הנתבעת, בין היתר, את הטענות הבאות:

א. כל מטרת האב לפוטרו ממזונות הבת, בהם ממילא אינו נושא. האב מנסה, בכל דרך, להביא את האם לחרפת רעב, כאשר עול גידול הילדים נופל על כתפיה.

ב. האב אינו מתעניין ולא דורש בשלומה של הקטינה. הוא לא עשה כל ניסיון לשקם את היחסים עם הקטינה ולתיקון המצב, לפיכך אין להטיל את האשמה על הקטינה או על הנתבעת.

ג. מאז שניתן פסה"ד למזונות חלו שינויי נסיבות המצדיקים דווקא העלאת גובה המזונות ולא הפחתתם או ביטולם, שכן עם הזמן הבת גדלה וגדלו גם צרכיה.

ד. מתחילת הנישואין סבלה האם מאלימות מילולית ונפשית מצד האב, אשר נהג כך גם לעיני הילדים. באחת הפעמים ניסה האב להתאבד, באמצעות בליעת כדורים, באמרו לילדים שהכל בגלל האם ואף סירב להתפנות לטיפול רפואי.

ה. הצדדים מנהלים אורח חיים חרדי. הילדים מצאו במחשב תמונות פורנוגרפיות, בהן חזה האב. בנוסף החזיק האב במאות דיסקים וסרטים פורנוגרפיים. בשל התנהגויות אלה נגרמו לאם ולילדים עוגמת נפש רבה. הילדים חששו מהאב ובאחד מאירועי האלימות הזעיק אחד הילדים את המשטרה כנגד האב.

ו. הבת נאלצה לחיות בצל הפחד מאביה ותחת סביבה אלימה שנקט כנגד כל בני המשפחה ועל כן התנהגותו ומעשיו של האב הובילו למרחק בין הבת לבין האב.

ז. אין בהתנהגותה של הקטינה או של הנתבעת כל דופי. האב הוא שגרם לניתוק הקשר עם הקטינה, בנסיבות שתוארו, בגינן נוצר מצב של היעדר קשר בינו לבין הקטינה.

20. האם הכחישה שהיא מסיתה את הילדים וטענה שחרף ניסיונותיה לקדם טיפול מכין לקשר בין האב לבין הבת, מסרבת הבת לקשר עם האב ולפגישות עם יועצים שונים בעניין זה. עוד הוסיפה שתקוותה היא שטראומת העבר תרפא, הבת תתגבר ותמצא מקום בליבה לחידוש הקשר עם האב.

21. ביום 10.5.13 ניתן צו לתסקיר עו"ס לסדרי דין. העו"ס התבקשה לדון בהשלכות ביטול המזונות או הפחתתם על הקשר בין האב לבין הבת.

22. ביום 26.6.13 הודיעה העו"ס לסדרי דין כי שוחחה עם האב וכי ניסתה ליצור קשר עם האם אולם האם לא השיבה לפניוניה ועל כן לא ניתן היה להגיש את התסקיר במועד.

23. בהחלטתי מיום 29.6.13 הורתי לנתבעת לשתף פעולה עם העו"ס לסדרי דין.

24. מהתסקיר שהוגש ביום 18.8.13 עולות הנקודות הבאות:

א. האם מודעת לקואליציה שהבנות רקמו נגד אביהן ומסרבות להיפגש עמו. לדעתה הבת דעתנית, האם "מכבדת את דעתה ואינה מתערבת יותר בנושא זה".

ב. האב פגש בעבר את אחת הבנות וביקש לדעת מתי יש בדעתן לחדש עמו את הקשר. הבת השיבה שבשלב זה אין בכוונתה לעשות זאת.

ג. בפגישה עם העו"ס הביעה הבת התנגדות לחידוש הקשר עם האב, בכל צורה, בין במישרין ובין בעקיפין ואף לא הסכימה להסביר את סיבת הדבר.

ד. האם אינה מדברת כנגד האב בכעס ובלהט כבעבר והיא נשמעת מפויסת יותר.

ה. לדעת העו"ס, המזונות הינם עבור האב סוג של קשר וכי כך הוא חש אחריות בגידול הבת. הפסקת התשלום תאפשר לבת להתנגד לקשר עמו במשנה תוקף. האב לא הסכים לכך.

ו. הפחתת המזונות או ביטולם לא רק שלא יגרמו לאם לעודד קשר עם האב אלא תצית מחדש את מאבק הגירושין וההתנגדות לקשר עם האב. תשלום המזונות ע"י האב, על אף רגשותיו, הינם הצהרה על אחריותו כלפי גידול הבת והמדובר במסר משמעותי. על כן העו"ס לא המליצה העו"ס לבטל או להפחית את מזונות הבת.

25. ביום 22.8.13 הגיב האב לתסקיר בדברים הבאים:

א. האב שב על טענתו שכל חפצו בחידוש הקשר עם בתו ולא לחסוך במזונותיה או להתעשר מעובדת מרדנותה.

ב. הפחתת המזונות נועדה לדרבן את האם לפעול ככול יכולתה לחידוש הקשר, דבר שלטענתו יש בכוחה לעשות, כפי שהיה בכוחה להסיתה נגדו.

ג. בנסיבות אלה הוא מצוי בקונפליקט כמעט בלתי אפשרי. מצד אחד הוא סבור שהאם תפעל לחידוש הקשר אך ורק אם הדבר יהיה כלכלי עבורה ומצד שני אין ברצונו לפגוע במרקם העדין של האפשרות לחידוש הקשר עם בתו.

ד. על מנת לשכנע בכנות כוונותיו, שכל רצונו הוא בחידוש הקשר עם בתו, הציע האב למחוק את בקשתו להפחתת מזונות הבת. האב יפקיד, מדי חודש, את מזונות הבת בידי נאמן שימונה ע"י ביהמ"ש על כספי מזונות הבת. האם תהא זכאית לקבל את הכספים לידיה, במידה ויחודש הקשר בין האב לבין בתו. עוד הוסיף שבמקרה שהקשר לא יחודש - תקבל הבת את הכספים לחתונתה.

26. בדיון מיום 1.9.13 שב האב על הצהרתו כי יסכים למחוק את התובענה, כאשר יחודש הקשר. בדיון מיום 9.7.14 שב האב על טענתו שתכלית הגשת התובענה אינה כלכלית וכי הוא מנסה, בכל דרך, לקרב את הבת אליו. לדבריו הבת רוחשת כלפיו שנאה עמוקה, משום שלא מפסיקים להעליל עליו.
27. ביום 1.6.14 הגישה עו"ס יח"ס דו"ח חסוי בו נכתבה התרשמותה מהמפגש עם הבת. מטעמים מובנים לא אחשוף דברים שנכתבו בדו"ח אך אוכל לציין שלא מצאתי בהם כל טענה שהאב פגע פגיעה מכוונת כלשהי בקטינה.
28. בתום הדיון מיום 9.7.14 שקלתי להפחית, באופן זמני, את מזונות הבת, אולם בסופו של דבר ניתנה לצדדים אפשרות נוספת לחידוש הקשר בין האב לבין הבת, באמצעות יח"ס. עוד קבעתי שהיה והבת לא תשתף פעולה ולא תגיע למפגשים ביח"ס, אשקול הפחתת המזונות ולו באופן זמני.
29. בהודעת יח"ס מיום 29.7.14 נמסר שהתקיימה שיחה טלפונית עם הבת, אשר מסרה שבשלב זה היא אינה מעוניינת במפגש עם העו"ס וכי היא מבקשת להשאיר את העניינים עם אביה כפי שהם.
30. האם ביקשה לטעון שהבת עוברת תהליך שכן תחילה סירבה, באופן מוחלט, להיפגש עם עו"ס וכיום היא אף נפגשה עם יח"ס, אולם כרגע, עדיין לא נבנתה אצלה מוכנות לפגוש את האב.
31. האם טענה שהיא עובדת כמטפלת בקשישה ושכרה נע בין 4,000 ₪ ל - 6,000 ₪ לחודש. משני תלושי שכר שהגיש האב עולה שהכנסתו נעה בין 4,100 ל - 5,000 ₪ לחודש. כזכור נושא האב בתשלום מזונות בסך 4,000 ₪ לשני הילדים, כאשר סכום זה צמוד למדד ונוספות עליו השתתפות בהוצאות הרפואיות החריגות של הילדים.
32. ב"כ הצדדים הודיעו שאין צורך בקיום דיון הוכחות ושניתן ליתן פס"ד על סמך החומר שבידי ביהמ"ש.

33. אחת מהטענות העומדות לרשות אב יהודי לפטרו ממזונות ילדיו, היא טענת "בן מרדן", כאשר הסיבות לכך הן הימנעות הילד מלקיים הסדרי ראייה וביקורים.

במ"א (נצי) 698/93 סולי נ' סולי, (1994) נקבע שאין ספק, שילד אינו יכול להשתחרר מהחובה לנהוג באביו במידת הכבוד המקובלת, הראויה להורה. חובה זו מוטלת על כל ילד, ואין הוא יכול לנער חוצנו ממנו. עם זאת, נקבע שככלל, עצם התנכרותו של ילד לאביו והיותו בן מרדן, אין בה כדי לפטור את האב לחלוטין ממזונותיו של הבן, להביאו לסף רעב ולהשאירו בחוסר כל. בפסה"ד נאמרו הדברים בבן שטרם הגיע לבגרות.

34. בתמ"ש (חי) 10218/02 א.ו. נ' צ.ו. (2006) התייחס ביהמ"ש לפסה"ד דלעיל וקבע שההלכה לפיה ביהמ"ש לא ימהר לפטור הורה ממזונות ילד מרדן, הן משום שאין למדוד התנהגותו במנותק מהמשבר המשפחתי, הן משום שאין לשפוט ילד עפ"י אמות המידה של מבוגר, הן משום ששליטת המזונות אינה מביאה לקרוב הלבבות והן משום שאין ביהמ"ש יכול לתת ידו למצב בו קטין יסבול חרפת רעב, נכונה לגבי ילד המוחזק, מפאת גילו כמי שאין ליחס לו הבנה ואשמה בקנה מידה של אדם מבוגר. עם זאת, כאשר מדובר בילד שמפאת גילו ניתן לצפות ממנו להבנה, שיקול דעת ועמדה עצמאית, משוחררת מלחצים והסתה, אין להתעלם מהתנהגותו המרדנית והמנוכרת, בעת שנשקל חיובו של הורה במזונותיו. עוד הובהר שאין המדובר בבגרות פורמלית, מעבר לגיל 18, אלא בבגרות נפשית, שניתן לצפותה אצל קטין שהוא כבן 17 שנה. ודוק: הדברים אמורים במצב בו ניתוק הקשר הינו פרי רצונו העצמאי והמודע של הילד, כאשר ההורה עושה מאמצים כנים ואמיתיים לשיקום היחסים ולחידוש הקשר.

35. על פי ההלכה ניתן לצמצם, את חובת המזונות כולה או מקצתה, כאשר המדובר בילד מורד, ראו: ע"א 4322/90 אדלשטיין נ' אדלשטיין, פ"ד מו(1) 289 290, ע"א 574/83 חג'ג' נ' חג'ג', פ"ד לח(3) 331, מ"א 652/93 פלוניות נ' אלמונית, פס"מ נה (2) 205 וכן ע"א 86/84 למברג נ' למברג, פ"ד לח(3) 315, 317.

36. בפס"ד חג'ג' הנ"ל נקבע, בין היתר, שעול פרנסתו של בן מרדן מוטלת על המחזיק בו, כל עוד מסוגל הוא לפרנסו. לא מסוגל המחזיק לפרנסו, על ההורה האחר להשלים מחסורו על פי דיני צדקה.

37. בע"א 1880/94 קטן נ' קטן, פ"ד מט (1)215, 218, נקבע שיש סייגים להסקת מסקנות לגבי ילדים סרבנים, בכל הנוגע לשלילת מזונותיהם. מן הראוי לבחון בכל מקרה את הסיבות להיווצרות היחסים הבלתי תקינים וכקו מנחה, מן הנכון למדוד התנהגותו של ילד בקנה מידה שונה מזה החל על בחינה דומה לגבי מבוגר. שומה על ביהמ"ש לבחון אם הפסקת תשלום המזונות לא תביא את הילד לחרפת רעב. עוד נקבע שהטלת סנקציה כה חמורה, כדוגמת קיצוץ משמעותי בסכום המזונות, היא אמצעי קיצוני שאין לנקוט בו אלא במקרים של מרדנות בעלת ביטויים בולטים, גסים ועולבים. "עד שמגיעים למסקנה כי אי רצון לפגוש בהורה שאין בידיו משמורת, מצדיק הפחתת המזונות הדרושים לקיומו, ראוי לנהוג בזהירות ובריסון".

38. בתמ"ש (ת"א) 14652/97 א. ע. נ' א. ר., (2003), נקבע שסרבנות קשר מהווה שינוי מהותי וצריך שתהיינה לה השלכות גם על נושא המזונות. עם זאת, נקבע שלא בקלות יחליט ביהמ"ש לקבוע כי מזונות יבוטלו, בגלל העדר קשר וכי הנטייה הטבעית היא לחשוב שילדים אינם אחראים להתנהגות הוריהם, במהלך גירושין ולתוצאות הנגרמות כתוצאה מההליך הזה ובוודאי אינם אמורים לשלם את המחיר על ידי צמצום רווחתם הכלכלית. מצד שני נקבע, שאב איננו "כספומט" וכאשר ילדים בגילאים 15 - 14 מסרבים לכל קשר עם האב ולכל טיפול שמטרתו ליצור קשר ופועלים כלפי האב בעלבון והשפלה, אינם יכולים לצפות ממנו לרווחה כלכלית.

39. בספרו "מזונות ילדים - הלכה ומעשה", הביא המלומד אבישי גריידי, את היישום הרצוי של בקשת אב לפטרו ממזונות ילדו, בטענת "בן מרדן". לדבריו מן הדין להיעתר לבקשה שכזו אם הוכח שהמדובר בבן מרדן ובד בבד לקבוע באותה החלטה כי הפטור יבוטל, אם יחדל הבן ממרידתו. הרציונל הוא שקביעה זו תשיג את מטרתה של הלכת בן מרדן: קיום הסדרי ראייה וביקורים. באותו עניין אוזכר פסה"ד פלוניות הנ"ל, שם הקפיא ביהמ"ש את חיוב האב במזונות ילדיו, עד שאלה יכנסו למסגרת טיפולית מתאימה, שתיצור את הרקע הדרוש לחידוש הקשר עם אביהם.

40. ברע"א 3761/10 פלוני נ' פלונית ואח' (15.7.10) קבע כב' השופט רובינשטיין שאין חולק שקיימת אפשרות עקרונית להפחית או לשלול לחלוטין את מזונותיו של ילד סרבן. עם זאת הכלל הוא חיוב במזונות ומצב אחר הוא

חריג. ילדים אינם אחראים להתנהגות הוריהם במהלך הגירושין ולא לתוצאות הנגרמות מההליך אך מצד שני אב אינו "כספומט" - המנפיק כספים מבלי לשאול שאלות וללא קשר להתנהגות ילדיו. "נקיטת צעדים להפחתת מזונות או לשלילתם בשל מרדנות וסרבנות קשר תבוא במשורה, ומנגד יתכנו מקרים שבהם ייעשה הדבר".

עוד נקבע בפסה"ד :

"תחולתו של עיקרון זה מחייבת לבחון האם הפסקת המזונות תפעל - בסופו של יום - לטובת הילד, ולטובת הקשר עם הוריו. במקרים חריגים וקיצוניים יותר, בהם מדובר בהתנהגות מחפירה, בקשר שלא נראית תקווה לשקמו ובמצב דברים בו אין זה הוגן לחייב את האב לפרנס את בנו ("כספומט") תוך התעלמות מהיחס המוענק לו - מחייב עקרון טובת הילד לוודא, לפחות, שאין פגיעה בצרכיו הבסיסיים. דברים אלה צריך שיעשו באיזמל עדין.

... כן נדרש בית המשפט לכך, שאין לראות בהפחתת המזונות אך משום צעד עונשי לילד המפר את החלטות בתי המשפט בעניינו ... מובן שיש להתייחס גם להתנהלות האב העותר להפחתת הפיצוי, ולמניעים לעתירתו ... גם במקרים בהם סבור בית המשפט, כי הפחתת המזונות היא הצעד הראוי או המתחייב - בין אם בסברו שיש דווקא בכך כדי להביא לתמורה ביחס הילד להורהו, ובין אם בנסיבות סבור הוא שעמדת הילד ... "איננה יכולה לעמוד בכפיפה אחת עם המשך הטלת החיוב על האב לתרום לפרנסתו" ... ברי כי על בית המשפט להתייחס להשלכות הכלכליות של הפחתת המזונות על הקטינים הסרבנים ... "אפילו אם הבן או הבת מרדנים אין להביאם לסף רעב ולהשאירם בחוסר כל" ... במקרים בהם אין בנמצא מקור הכנסה חלופי, ואפילו בדוחק, "זכאי גם ילד המתנהג בצורה מחפירה לקבל מאביו מזונות מדין צדקה, ואין להטיל את הנטל על שכמו של הציבור" ... קיימת חובה לבחון את האמצעי שפגיעתו פחותה, צמצום של היקף המזונות תחת ביטולם לחלוטין - כדי להשיג איזון ראוי בין שמירה על צרכיו הבסיסיים של הילד, לבין הביטוי שיש ליתן להתנהלותו."

41. בתמ"ש (ת"א) 43572-10-12 **פלוני נ' אלמוניות**, סיכס חברי, כב' השופט נפתלי שילה, בתוארו אז, את העקרונות והשיקולים שיש לבחון בעת הדיון בשאלת ההשפעה של "בן מרדן" על חיוב המזונות:

א. ביטול מזונות ייעשה במקרים קיצוניים ונדירים ויש לשקול תמיד חלופה מתונה יותר כגון הקטנת מזונות.

ב. האם סרבנות הקשר נובעת אך ורק מרצונו האמיתי והעצמאי של הילד או שקיימת אשמה מצד האב למצב זה או אשמה מצד האם.

ג. האם האב נקט בכל הפעולות והמאמצים הנדרשים לצורך חידוש הקשר לרבות בפן הכלכלי, כגון מימון הטיפול.

ד. האם ביטול המזונות עלול לגרום לסיכול הסיכוי לחידוש הקשר.

ה. מה תהייה השפעת ביטול המזונות על אפשרות קיומו הסביר של הקטין.

42. בטרם אבחן את המקרה שלפני על פי "אבני בוחן" אלה, ברצוני להסתייג מחלק מהשיקול השני ולקבוע שיש להשתמש בכלי של ביטול או הפחתת מזונות גם במקרה בו ההורה המשמורן (מקבל דמי המזונות) הוא האשם בסרבנות הקשר. לא רק זאת אלא שלדעתי יש לנקוט בצעד זה ביתר שאת בעיקר במקרים בהם האשם הוא בהורה המשמורן ולא רק בילד. קביעה אחרת עשויה לשלול לחלוטין שימוש באפשרות של הקטנת המזונות או שלילתם, לשם דירבון ההורה המשמורן או הקטין לפעול לחידוש הקשר עם ההורה הנושא במזונות. אני מתחזק במסקנה זו במקרה שלפני בו גם גורמי המקצוע התייחסו לעובדה שהאם גייסה את הבנות למערכה כנגד האב וכאשר גם מבחינתה לא ניתן היה להבחין בין עמדתה היא לעמדת הבת.

43. על כל אלה יש להוסיף שגם בפסה"ד בתמ"ש 54741/99 **פלוני נ' אלמונית** (2012) בחן כב' השופט שילה את "אבני הבוחן" הנ"ל. באותו פס"ד היו נסיבות המקרה שונות, שכן דובר בילד .. ונקבע ששני ההורים אשמים בהיווצרות המצב של חוסר הקשר בינו לבין אביו. נקבע שהאב היה אשם בכך שבשנים הראשונות לחיי הילד לא עשה מספיק על מנת לשמור על קשר עמו ואילו בשנים האחרונות האם היתה זו שלא עשתה דבר על מנת לעודד את הקשר בין הבן לבין האב, זאת למרות שב - 5 השנים האחרונות ניסה האב, ללא לאות ובעקביות, לחדש את הקשר עם הבן. נקבע שלאם תרומה משמעותית בסרבנות הקשר וכי לאור עמדתו הנחרצת והחד משמעית של

הקטין לא נראה שהפסקת תשלום המזונות תרע את המצב ותגרום לכך שהסיכוי לחידוש הקשר יקטן. באותו מקרה הפחית ביהמ"ש את חיוב האב במחצית מדמי המזונות ונקבע שלאחר .. יבוטלו המזונות המשולמים כליל.

44. תחילה אציין שאכן מדובר כאן במקרה קיצוני ונדיר, בו מחרימה בת את אביה, במשך מספר שנים ולא מגלה כל נטיה להפשיר את היחסים עמו. עוד אוסיף שמלכתחילה לא ביקש האב לבטל כליל את חיוב המזונות אלא להעמידו על מחצית החיוב. במהלך הדיון אף הציע שדמי המזונות יופקדו בידי נאמן וישולמו לאם, מיד לאחר תחילת חידוש הקשר. לא רק זאת אלא שהאב הציע שבמקרה שהקשר לא יחודש תקבל הבת את מלוא הסכום שהצטבר בעת נישואיה. מכאן שיש לדחות מכל וכל את טענת האם כאילו שיקולים כלכליים הנחו את האב בהגשת תובענה זו.

45. אנצל הזדמנות זו גם כדי לדחות את טענת האם בכתב ההגנה, כאילו האב אינו נושא בפועל בתשלומי המזונות. האב הצהיר כי עד בסמוך למועד הגשת התביעה, שילם במועדם את דמי המזונות, באמצעות הוראת קבע, וכי פעל כך עד שהאם החליפה את מספר חשבון הבנק שלה. לטענתו האם סירבה למסור לו את מספר החשבון החדש ועל כן נמנע בעדו להמשיך ולשלם את המזונות במשך מספר חודשים. עוד הוסיף כי בסופו של דבר שולם הסכום במלואו. הואיל והנתבעת ויתרה על זכותה לחקור את האב על תצהירו, אני מקבל הצהרתו זו.

התייחסתי לעניין זה שלכאורה אינו רלבנטי למשפט על מנת להראות שגם היום אין האם בוחלת בהפצת דברי שטנה על האב ואין ספק שדברים אלה מחלחלים לליבותיהם של הילדים ופועלים את פעולתם.

46. שוכנעתי שהמקור הראשוני לניכור הקיים היום נעוץ בהתנהגות האם, אשר כאמור רתמה את הילדים לצורך מאבקה באביהם. גם בכתבי הטענות שהגישה לא השכילה האם להפריד בין טענותיה וחוויותיה היא, מקשר הנישואין, לבין אלה של הילדים. טענות האם כנגד האב הינן ביחס לאירועים שאירעו לפני מספר שנים, בתקופה בה היה האב במצב נפשי קשה, עקב הפירוד.

47. בתסקירה מיום 28.5.12 הביעה העו"ס לסדרי דין התרשמותה שהאם שיתפה את הילדים במאבקה באב ועשתה בהם שימוש. האם ראתה את האב כמסוכן והצליחה להשפיע על הבנות שהוא מסוכן גם עבורן ועודדה אותן להימנע מקשר עמו.

48. מהתסקיר שהוגש ביום 18.8.13, עולה שהאם מודעת לקואליציה שהבנות רקמו נגד אביהן ומסרבות להיפגש עמו אך היא בחרה שלא להפעיל את השפעתה עליהן. אני מקבל גם את טענת האב שהאם חשפה לפני הילדים תכנים משיחות שהיו לאב עם מטפל שהאב הופנה אליו על ידי האם, תכנים שלא היו צריכים להגיע לידיעתם. יש לראות התנהגות זו בחומרה יתרה.

49. כאמור, ניסיונות האב לחדש את הקשר עם בתו נמשכים, ללא הפוגה, מזה מספר שנים. תחילה ניסה האב לחדש את הקשר באמצעים שעמדו לרשותו, ניסיונות שכנוע ופניה למחנכיה של הבת. אח"כ הביע האב לפני ביהמ"ש רצונו בחידוש הקשר והיה מוכן להסתייע לשם כך הן בעו"ס לסדרי דין והן ביח"ס. דרכו של האב לא היתה קלה שכן האם לא שיתפה פעולה, באופן הנדרש. כאשר התבקשה עו"ס יח"ס לטפל בעניין טענה האם שברצונה שעו"ס הלשכה תטפל בעניין וכאשר פנה האב לעו"ס הלשכה התברר לו שהאם לא פנתה לשם.

50. המסקנה היא שהאב מעוניין באמת בקשר עם בתו ואף עשה מצדו כל שניתן היה לעשות על מנת להביא לחידושו. לדאבון הלב, נראה שאין סיכוי רב לחידוש הקשר בטווח הנראה לעין.

51. אין גם לקבל את עמדת האם, כפי שהובעה בתסקיר מיום 18.8.13, שהואיל והמדובר בבת דעתנית, האם מכבדת את דעתה ואינה מתערבת בנושא. הואיל והוכח שלאם היה חלק נכבד בהשחרת דמותו של האב בעיני הילדים, מחובתה לפעול לחידוש הקשר בין הבת לבינו והיא אינה יכולה להסתתר מאחורי הצהרות שכאלה.

52. התובענה הוגשה לפני כשנתיים וקדמו לה ניסיונות מצד האב לחדש את הקשר עם הבת, ניסיונות להם היו שותפים גם גורמי מקצוע. ניתנו לבת מספר הזדמנויות לתקן את דרכה אולם הבת לא רק שעומדת בסירובה

לחדש את הקשר אלא אף סירבה להיפגש עם עובדי יח"ס, על מנת לאפשר קיום תהליך שעשוי היה לתת, בסופו של דבר, סיכוי לחידוש הקשר.

53. לא קיים הפרש גדול בין הכנסות האב לבין הכנסות האם. האב ממשיך לשאת במזונות הבן הקטין, שהינו צעיר בכשנה מהקטינה נושא משפט זה. הפחתת המזונות לכדי מחצית לא תביא את הקטינה לידי חרפת רעב ומה גם שהמפתח לשיפור המצב מצוי בידה.

54. לאור האמור לעיל, נחה דעתי שמן הראוי במקרה חריג זה, להפחית את חיוב האב במזונות הקטינה, עד אשר יוכח שהקטינה, תפעל לחידוש הקשר עם המבקש. על כן אני מפחית במחצית את תשלומי המזונות לקטינה, החל מיום הגשת התובענה. תשלומים ששולמו עד כה לא יושבו, תשלומים שלא שולמו לא ישולמו. חיובי האב לשאת במחצית ההוצאות הרפואיות החריגות של הקטינה יישארו בתוקפם.

55. על פי הצעת האב, ואך ורק משום שהאב הציע זאת, יתרת הסכום תופקד, לפי שעה, בנאמנות בידי בא כוחו של האב, עד שיוצע נאמן אחר על ידו. חיוב זה יבוטל לחלוטין במקרה שהבת לא תחדש את הקשר עם האב בפועל בתוך 12 חודשים מהיום.

56. היה והקטינה תפנה ליח"ס או לעו"ס לסדרי דין, תשתף פעולה בשיחות וייקבע גורם מקצועי אליו תסכים לפנות, תוכל האם לפנות לבית המשפט, בבקשה להשיב את דמי המזונות למתכונתם הקודמת. פניה שכזו תבוצע בתובענה נפרדת.

57. אני מחייב את הנתבעת בהשתתפות בשכ"ט עו"ד לטובת התובע בסך 5,000 ₪.

58. מתיר פרסום פסה"ד לאחר הסרת פרטים מזהים.

ניתן היום, כ' טבת תשע"ה, 11 ינואר 2015, בהעדר הצדדים.